

Dagbok från svenska fälttåget 1813—1814 finns i Gunnarskog

Vid ett nyligen företaget AN-besök hos hemmansägaren Albert Johansson i Treskog, Gunnarskog, har konstaterats att denne i sin ägo har ett autentiskt och mycket intressant historiskt tidsdokument från tiden för Sveriges deltagande i den stora uppgörelsen med Napoleon år 1813. I den s. k. Nordarmén i Tyskland, som stod under kommando av adopterade kronprinsen Karl Johan, sedermera konung Karl XIV Johan, kämpade en soldat från Gunnarskog vid namn Nils Gund med i de svenska leden. Denne Nils Gund deltog även i 1814 års fälttåg i Norge. Vid återkomsten till hembygden lät han sedermera sin son nedteckna sina krigsminnen efter diktamen. Aktstycket är betitlat "Nils Gunds resebeskrifning 1814" och avslutas med ett egenhändigt skrivet intyg, senare nedtecknat, av Anders Mattsson, gården Tavelbackens grundläggare.

Hemmansägare Johansson och hans maka Berta bevarar den lilla boken som en av hemmets förnämsta dyrgrisar, vilket man mer än väl förstår. Den gamle frontsoldaten Nils Gund var nämligen fru Berta Johanssons farfars far. Albert Johansson har även för avsikt att göra en avskrift av originalet samt, om möjligt, även säkerställa dess bevarande genom avfotografering.

Soldaten Nils Gund var tydligen inte själv skrivkundig, vilket däremot sonen Anders Nilsson var. Skriften är välbevarad och tämligen lättläst. Den har uppställts i detaljerad dagboksform och har även ett annat innehåll, som är kulturhistoriskt intressant. Dagboksanteckningarna är nämligen förda i en "Motbok tillhörig mästernsmeden Eric Blum Råxed". Några av de första bladen innehåller en del räkenskapsanteckningar. Resten har sedan tagits i anspråk för Nils Gunds dagbok.

Fredliga och blodiga detaljer växlar i dag- boken.

Anteckningarna börjar med Nils Gunds avresa 1813. Han beskriver resan till Göteborg och båttransporten genom Öresund samt blottar iakttagelser efter danska kusten. Landstigningen och inmarschen i Tyskland får sina omnämmanden. Rader av tyska städer, som han marscherade igenom tillsammans med övriga "Carlstads jägare", nämnes vid namn. Han skildrar även en del inkvarteringar i olika "Munkehof", tydligen klosterhärbärgen.

På ett stort fält invid en stad (med svårsläsligt namn) ägde första drabbningen med "franzosen" rum. Slaget stod den 23 aug. 1813 och pågick ett dygn, varvid fienden "ryttererade" d. v. s. gav vika. Fiendeförlusterna var i döda, sårade och tillfångatagna 2.000 man samt 12 kanoner.

Gund beskriver ytterligare drabbningar och gör efter dessa sina minnen följande egna reflektioner: "Det är besynnerligt att någon människa kan få behålla lifvet, men när Gud är med oss så kan ingenting skada oss." Vid

Hemmansägare Albert Johansson studerar dagboken efter frontkämpen Nils Gund hemma på gården Lycka i Treskog, Gunnarskog.

en stad, som kallas Getterbuch, fick de svenska hjälp i striden av "Ryssen och Preussen". Slaget var så hårt att på det stora fältet låg "de döda som necker på ett fält". Det var också tydligen fysiska påfrestningar, då ibland provianten tog slut. Gund beskriver detta på ett ställe med att "vi fik taga oss poteter som vi kokte i våra flaskor och åt halfrå."

Vid Leipzig den 19 oktober samma år var Gund med och stormade staden, och han beskriver målade, att människor "föll som regn" och att fallna män och döda hästar "låg så man knappt kunde krypa". Listan över döda, sårade och tillfångatagna är stor och detaljerad. Mängder av materiel togt från napolenoarmén, och det fattas inte beskrivning av vare sig prinsar eller generaler bland fångarna.

Hemresan skildras också, och vid Lübeck stötte svenskarna ihop med "dansen", som skulle skynka till fransmäns hjälp. Med äkta krigarhumor skildrar Gund, hur striden med dansken uteblev: "Men när han fick se Carlstads jägare på fältet då blef han räd att han skulle få smaka på deras ille kokade artekal."

Boken inrymmer upplevelser under våren 1814, och hur Gund tillsammans med truppkamrater kom ombord på fartyget Gustaf III och ankom till Ystad 18 juni 1814. Sedan blev det marsch norrut genom västra Sverige, över Svinesund och in mot Fredrikshald. Träffningar med norrmännen skildras, bl. a. slaget vid "Raxta Prostegeård". Boken slutar med en glädjeyttring över att striderna i Norge avblåstes och att var och en fick vända hem till fredliga värv.

Vilket historiskt värde den välbevarade boken kan ha ligger ut-

om ramen för ett bedömande i denna artikel. De krigshistoriska händelser, det här är fråga om, ligger ju historiskt sett nära i tiden och är välpenetrerade av forskningen. Bokens äkthet är dock ställd utom allt tvivel, och på nedtecknade detaljer av personer som själva deltagit i det historiska skeendet får säkert forskningen aldrig för mycket.

Valdus.

På gården Lycka i Treskog fann vi vid vårt besök att även andra intressen odlades än att forska i gamla släkthandlingar. Vid avskedet fann vi på gårdsplanen makarna Johanssons yngste telning, 7-åringen Arne, ivrigt sysselsatt med att lära sig kasta med det spinnsnöjet han fått i gåva. Och vi kunde inte neka oss nöjet att ta en bild av den unge blivande fiskaren.